

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Kehitysteorioiden näkökulma lapsen ikäkausikehitykseen

**Gesell, Freud, Piaget, Vygotsky, Mahler, Montessori,
Erikson, Kohlberg, & Bandura**

**LÄHDE: Crain Theories of Development: Pearson New
International Edition: Concepts and Applications 6th Edition**

Sanni Pöysä

Opettajankoulutuslaitos, Jyväskylän yliopisto

Syksy 2019

Gesell's Maturation Theory

Dr. Arnold Lucius Gesell (21.6.1880 – 29.5.1961)

- Vahva kiinnostus vauvojen ja lasten neuromotoriseen kehitykseen.
- Tuloksena edelleen hyödynnettyä ymmärrystä käyttäytymisen normeista.
- Edisti lapsikeskeistä lähestymistapaa kasvatukseen.

Gesell's Maturation Theory

Dr. Arnold Lucius Gesell (21.6.1880 – 29.5.1961)

- Lapsen kasvamiseen ja kypsymiseen vaikuttaa vahvasti kaksi tekijää: ympäristö ja perimä.
 - / “The child’s growth or development is influenced by two major forces. First, the child is a product of his or her environment. But more fundamentally, the child’s development is directed from within, by the action of the genes.”
- Kehitys etenee systemaattisessa järjestyksessä. Yksilölliset erot kehityksessä juontuvat geneettisistä tekijöistä.
- Lapsen yksilöllinen temperamentti ja kasvutarina asettaa erilaisia vaatimuksia ympäristölle. Ympäristön tulisi muokkaantua kohtaamaan jokaisen lapsen erityisyys.
- Lapsen tulee luonnollisesti oppia myös kontrolloimaan omia impulssejaan ja toimimaan ympäristön normien mukaisesti. Tämä on kuitenkin parhaiten opittavissa, kun huomioidaan heidän kehityksensä mukainen kykynsä kestää kontrollia.

Gesell's Maturation Theory

Dr. Arnold Lucius Gesell (21.6.1880 – 29.5.1961)

- Gesellin teorian mukaisesti Louise Bates Ames ehdotti vanhemmille:
 1. Give up the notion that how your child's turns out is all up to you and there isn't a minute to waste.
 2. **Try to appreciate the wonder of growths.** Observe and relish the fact that every week and every month brings new development.
 3. **Respect his/her immaturity.** Anticipate the fact that he will, in all likelihood, need to creep before he/she walks, express himself with single words before he/she talks in sentences, and say "No" before "Yes".
 4. **Try to avoid thinking always in terms of what comes next.** Enjoy, and let your child enjoy each stage he/she reaches before he/she travels on.

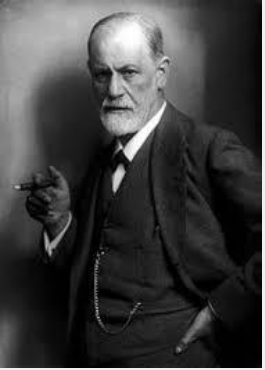
Gesell's Maturation Theory

Dr. Arnold Lucius Gesell (21.6.1880 – 29.5.1961)

- Koulussa lapsen yksilöllisyyden huomioiminen mahdollistaa oppimisen omien valmiuksien ja kykyjen mukaisesti edeten.
 - / "Schools, of course, do need to teach standard cultural skills, but in a democracy their first task is to help children develop their full personalities. To do this, they must let children guide them, just as children themselves are guided by a biological ground plan for optimal learning."

"Although it is true that we must control, direct, and instruct our children to some extent, we usually seem to be in quite a hurry to do these things. What seems more difficult for us is to take the time to watch, enjoy, and appreciate our children as we give them a chance to do their own growth."

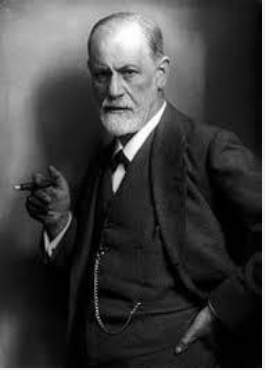

Freud's Psychoanalytic Theory

Sigmund Freud (6.5.1856 – 23.9.1939)

- Psykoanalyysin keksijä ja kehittäjä.
 - / Psykoanalyysi keskittyy tarkastelemaan ihmisen tiedostamattomia psyykkisiä prosesseja, jotka pohjautuvat varhaiseen vuorovaikutukseen ja lapsuuden kokemuksiin.
- Aikansa moderni ajattelija ja osin työtä hyödynnetään edelleen vahvasti. On saanut kuitenkin huomattavasti myös kritiikkiä osakseen.

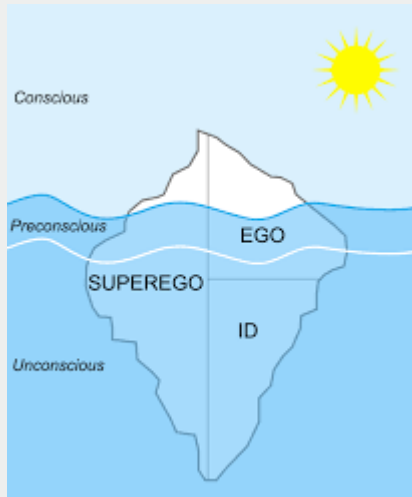

Freud's Psychoanalytic Theory

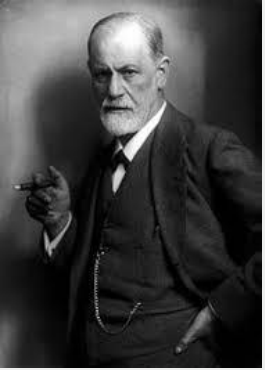
Sigmund Freud (6.5.1856 – 23.9.1939)

- Psyyke rakentuu kolmesta kerroksellisesta osasta:

- / 'the id' – Tiedostamaton alue, 'se', jossa sijaitsee torjutut tai unohdetut asiat, joita on lähes mahdotonta tavoittaa. Sisältää myös ihmisen syvimät tarpeet (nälkä, kivun välttäminen ym.)
- / 'the ego' – Osittain tietoinen alue, 'tietoinen mina', josta asiat on mahdollista tuoda tietoisuuteen. Pyrkii toteuttamaan idin toiveet ympäristön ja yliminän välissä.
- / 'the superego' – Tietoinen alue, 'yliminä', jossa yhteys ulkomaailmaan. Tällä alueella arvioidaan aktiivisesti mm. oikeellisuutta (saanko kokea näin). Kehittyy vähitellen noin muutaman vuoden iästä alkaen.

Freud's Psychoanalytic Theory

Sigmund Freud (6.5.1856 – 23.9.1939)

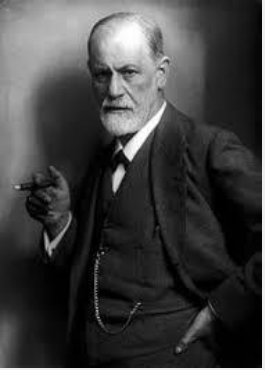

- Lapsen kasvua voi tarkastella psykoseksuaalisten kehitysvaiheiden kautta

/ Seksuaalisuus tässä viittaa taipumukseen, tarpeeseen ja pyrkimykseen saada (kehollista) mielihyvää.

1. Oraalivaiheessa suu on pääasiallinen mielihyvän lähde (imeminen tarjoaa ravinnon, mutta imee myös käsiään, tuttia yms.).

- Oraalisen vaiheen laiminlyönnit saattavat pahimmassa tapauksessa johtaa siihen, että ihminen on epäileväinen ja ajattelee aina kaikesta pahinta mahdollista. Oraalinen vaihe jättää jälkensä ihmiselle kehittyvään perusluottamukseen

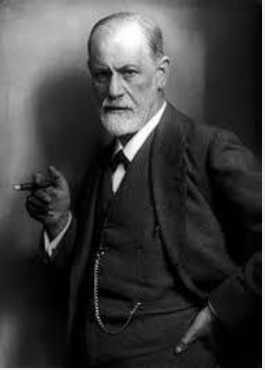
Freud's Psychoanalytic Theory

Sigmund Freud (6.5.1856 – 23.9.1939)

2. Anaalivaiheessa ulostaminen ja ulosteet ovat sekä mielihyvän ja yhteistyön että kivun ja kapinan välineitä. Lapsi tekee yhteistyötä ympäristön kanssa kakkimalla. Ulosteita ei nähdä vastenmielisinä, vaan mielenkiintoisina oman ruumiin ekstensioina.

- Lapsen kokemus siitä, miten näihin hänen "lahjoittamiinsa" tuotteisiin suhtaudutaan, jättää myös jälkensä persoonaan. Freud näki esimerkiksi ylisiisteyden merkkinä siitä, että lapsi on kokenut vanhempien inhoavan hänen ulosteitaan. Ulosteet ja niiden tuottamiseen liittyvä itsekontrollin kokemus on myös pätevyyttä, eräänlainen voiman kokemus lapselle.

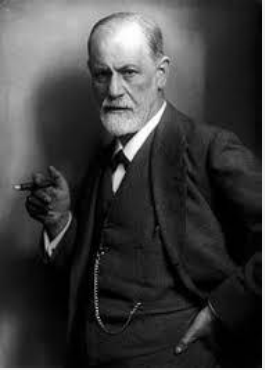
Freud's Psychoanalytic Theory

Sigmund Freud (6.5.1856 – 23.9.1939)

3. Oidipaallinen vaihe / Fallinen vaihe ajoittuu lapsen noin 3-6 –vuoden ikään. Vaiheeseen liittyy vahva kiinnostus sukupuolielimiin.

- / Lapselle syntyy myös oidipuskompleksi, jolloin lapsi haluaisi äitinsä (jos on poika) puolisoon. Samalla lapsi kokee raivoa ja vihaa kilpailijoita, tässä tapauksessa isää kohtaan. Toisaalta lapsi haluaisi raivata isän tieltään, mutta toisaalta myös ihailee ja rakastaa isää. Suhteeseen voidaan haluta myös samaa sukupuolta olevan vanhemman kanssa, eikä ole harvinaista, että pois raivaamisen/haluamisen kaksoisasennetta koetaan molempiin vanhempiin yhtä aikaa.

Freud's Psychoanalytic Theory

Sigmund Freud (6.5.1856 – 23.9.1939)

4. Latenssissa vaiheessa, joka alkaa noin kuusivuotiaana, on ominaista sukupuolivietin suhteellisen vähäinen merkitys persoonallisuudessa. Vaihe kestää puberteetin alkuun saakka.

- / Tarpeet ovat taustalla, joskin tiedostamattomina.
- / Tässä kehitysvaiheessa on ominaista lasten samaa sukupuolta olevien sakkien muodostuminen; tytöt tyttöjen kanssa ja pojat poikien kanssa omissa joukoissaan.

Piaget's Cognitive-Developmental Theory

Jean Piaget (9.8.1896 – 16.9.1980)

- Teoreetikko, jonka lasten älyllistä kehittymistä käsittävät teoriat ovat erityisen käytettyjä edelleen.
 - / Näki kehityksen etenevän tiettyjen vaiheiden kautta. Ei kuitenkaan nähnyt vaiheita geneettisesti etenevinä, vaan kehityksen myötä muodostuvina.
- Piaget'n mukaan lapsi muodostaa oppimisprosessissa havaintojensa perusteella jäsentyneitä **toiminta- tai tietokokonaisuuksia eli skeemoja**.
- Skeemat kehittyvät Piaget'n mukaan akkomodaation ja assimilaation välityksellä.
 - / Assimilaatiolla tarkoitetaan tilannetta, jossa vanhaan skeemaan "sulautetaan" uutta informaatiota.
 - / Akkomodaatiossa vanhaa skeema hylätään kokonaan ja korvataan uudella.

Piaget's Cognitive-Developmental Theory

Jean Piaget (9.8.1896 – 16.9.1980)

- Lapsen älyllinen kehittyminen ja oppiminen tapahtuu kognitiivisten konfliktien kautta.
 - / Kognitiivinen konflikti tarkoittaa tilannetta, jossa lapsi huomaa omien tietorakenteidensa puutteellisuuden tai soveltumattomuuden ja seurauksena on uuden tietorakenteen, skeeman muodostuminen.
- Kognitiiviset prosessit ovat yksilön tietorakenteissa tapahtuvia ja sosiaalisen vuorovaikutuksen merkitys on aktivoita yksilöllisiä ajatteluprosesseja. Piaget'n mukaan erityisesti samalla tiedollisella tasolla olevien välinen vertaisvuorovaikutus (peer interaction) synnyttää tehokkaasti kognitiivisia konflikteja oppimisprosesseissa oppijoiden pyrkiessä ymmärtämään toistensa käsityksiä.

Piaget's Cognitive-Developmental Theory

Jean Piaget (9.8.1896 – 16.9.1980)

1. Sensomotorinen kausi (~0–2 v.)

- lapsi alkaa hahmottaa itsensä toimijana ja reagoi ärsykkeisiin (siirtyminen reflekseistä tahdonalaisiin liikkeisiin)
- lapsi alkaa muodostamaan toimintaan pohjautuvia **skeemoja** (esim. esineiden pudottaminen pöydältä tai kuinka pitkälle esineitä tarvitsee kurotella)
- lapselle kehittyy käsitys **esinepysyvyydestä**, eli ymmärrys siitä, että esineet ovat olemassa myös silloin kun ne eivät ole näkyvillä.

Piaget's Cognitive-Developmental Theory

Jean Piaget (9.8.1896 – 16.9.1980)

2. Esioperationaalinen vaihe (~2–6/7 v.)

- lapsi oppii käyttämään kieltä ja kuvaamaan todellisuutta symbolien ja kielen varassa (semioottinen funktio)
- tietyt sanonnat ymmärretään **kirjaimellisesti** (esimerkiksi mustasukkainen, kaksikielinen)
- ajattelu on vielä itse- ja minäkeskeistä (**egosentristä**), kyvyttömyyttä asettua toisen asemaan
- ajattelu on **maagista**, vaikea erottaa ajatusta ja tekoa toisistaan
- **moraalisessa** ajattelussa lapsi harkitsee asioita vain seurauksien näkökulmasta
- osaa luokitella asioita yhden ominaisuuden perusteella (esim. kaikki punaiset esineet).

Piaget's Cognitive-Developmental Theory

Jean Piaget (9.8.1896 – 16.9.1980)

3. Konkreettisten operaatioiden vaihe (~7–11 v.)

- **egosentrismi vähenee ja empatiakyky lisääntyy**; osaa asettua ainakin osittain toisen asemaan
- lapsi osaa luokitella asioita useiden ominaisuuksien perusteella ja järjestää asioita loogisesti (esim. esineiden laittaminen kokojärjestykseen)
- **ajantaju ja välimatkojen ymmärrys** muuttuu varmemmaksi, ymmärtää kellon ja hahmottaa käsitteet menneisyys, tulevaisuus ja nykyhetki
- lapsi pystyy deduktiiviseen päättelyyn ja **soveltamaan sääntöjä yksittäisiin tapauksiin**
- lapsi kykenee käyttämään **abstrakteja** käsitteitä suhteessa konkreettisiin asioihin
- lapsi oppii ymmärtämään asioiden ominaisuuksien **säilyvyyttä** (esim. saven määrä pysyy samana vaikka kappaleen muoto muuttuu)
- moraalisessa ajattelussa lapsi osaa jo harkita asioita myös teon tarkoituksen näkökulmasta

Piaget's Cognitive-Developmental Theory

Jean Piaget (9.8.1896 – 16.9.1980)

4. Formaalien operaatioiden vaihe (~11–12 v.)

- lapsi pystyy loogiseen abstraktiin ajatteluun ja testaamaan systemaattisesti asioista muodostamia oletuksia (hypoteeseja)
- lapsi pystyy tekemään päättelytehtäviä puhtaasti symbolien avulla
- moraalissa ja maailmankatsomuksessa esim. hypoteettisten, ideologisten ja tulevaisuutta käsittelevien kysymysten pohdinta lisääntyy.

<https://www.youtube.com/watch?v=TRF27F2bn-A>

Piaget's Cognitive-Developmental Theory

Jean Piaget (9.8.1896 – 16.9.1980)

OPETUKSESSA

- “True learning is not something handed down by the teacher, but something that comes from the child. It is process of spontaneous invention and discovery.”
 - / Näin ollen opettajan ei tulisi tarjota tietoa oppilaalle valmiina, vaan sen sijaan löytää materiaalit, jotka kiinnostaa ja haastaa lapsen itse oppimaan.

Piaget's Cognitive-Developmental Theory

Jean Piaget (9.8.1896 – 16.9.1980)

- Erityisen tärkeää on, että opetus olisi aina tietoinen lapsen vaiheesta, esim. kun ollaan konkreettisten operaatioiden vaiheessa, opetuksen tulisi olla konkreettista, jotta lapsi sen ymmärtää.
- **Lapsi ei välttämättä kaikissa taidoissaan aina samassa vaiheessa.**

/ Muistettava, että lapsi ei opi samalla tavalla kuin aikuinen!

→ Vertaisten kanssa oppiminen on tärkeää.

“As long as children feel dominated by an authority who knows the “right” answer, they will have difficulty appreciating differences in perspectives. In group discussions with other children, they have a better opportunity to deal with different viewpoints as stimulating challenges to their own thinking.”

Vygotsky's Social-Historical Theory of Cognitive Development

Lev Semjonovič Vygotski /17.11.1896 – 11.6.1934)

- Vaikutus erityisen merkittävä vielä nykyisiinkin oppimiskäsityksiin.
- Vygostkyn teoriaan viitataan usein käsitteillä ”kulttuurihistoriallinen teoria” ja ”sosiaalisen kehityksen teoria” (social development theory).
 - / Nämä viittaavat käsitykseen, jonka mukaan yksilön tietoisuus rakentuu sosiaalisissa suhteissa, yhteiskunnan, kulttuurin ja tradition pohjalta.
 - / Tiedollisen kehityksen päämääränä on tällöin yhteisöön sosiaalistuminen.
 - / Vygotskyn mukaan lapsen sosiaalisuus on synnynnäistä ja juuri sosiaalisen vuorovaikutuksen kautta yksilön ajattelutoiminta itsenäistyy ja yksilölliset kognitiiviset prosessit kehittyvät.

Vygotsky's Social-Historical Theory of Cognitive Development

Lev Semjonovič Vygotski /17.11.1896 – 11.6.2934)

- Kielen ja ajattelun välinen yhteys:
 - / Kieli on aluksi sosiaalisen vuorovaikutuksen väline, mutta kehityksen myötä siitä muodostuu myös ajattelun väline, jolloin kieli ”sisäistyy”. Ajattelun kielellisyyttä Vygotsky kuvasikin sisäisen puheen käsitteellä (inner speech) erotuksena sosiaalisessa vuorovaikutuksessa käytettävästä puheesta.
- ”By the age 8 or so, we cannot hear this talk at all. But the child’s self-directed speech has not disappeared; it has merely gone underground. It has turned into *inner speech*, the silent dialogue that one has with oneself.”

Vygotsky's Social-Historical Theory of Cognitive Development

Lev Semjonovič Vygotski /17.11.1896 – 11.6.2934)

- Teoreetikko, joka huomioi vahvasti koulun merkityksen kehittyvälle lapselle.
 - / "Children benefit enormously from the knowledge and conceptual tools handed down to them by their cultures. In modern societies, this usually occurs in schools."
- Opettaminen tapahtuu vuorovaikutuksessa, joskin kehitykselliset prosessit ovat vahvasti piiloisia eivätkä seuraa opetusta suoraviivaisesti.
 - / "The teacher cannot prescribe the manner in which the child learns. The teacher might create a curriculum that progresses in a step-by-step manner, but this doesn't mean the child will develop according to the teacher's plan. Development has its own rhythms. Still, adult teaching is necessary. Without it, the child's mind wouldn't advance very far."

Vygotsky's Social-Historical Theory of Cognitive Development

Lev Semjonovič Vygotski /17.11.1896 – 11.6.2934)

- Opettajat tietävät, että heidän tehtävänsä on johdattaa lapsen mieltä eteenpäin. Samalla tietävät, että eivät voi opettaa aivan mitä tahansa. Siksi opettaminen kohdistuu asioihin, joiden oppimiseen lapset ovat valmiita.
- Opetussuunnitelmien hyödyntäminen ohjaa opettajaa kohdistamaan opetuksensa oikein. Yksistään niitä seuraamalla, opettaja ei kuitenkaan saa välttämättä mielikuvaa siitä, mitä lapsi voisi potentiaalisesti oppia.
 - / Paljon edelleen kehitelty ja runsaasti lainattu Vygostkyn teorian liittyvä, oppimista kuvaava käsite on **lähikehityksen vyöhyke** (Zone of Proximal Development, ZPD). Sillä tarkoitetaan tiedollisen toiminnan aluetta tai tasoa, jolla oppija pystyy toimimaan pätevän ohjaaja tuen avulla, mutta ei itsenäisesti. Vygotskyn mukaan opetuksen olisi suuntauduttava lähikehityksen vyöhykkeelle ja pyrittävä laajentamaan sitä.

Vygotsky's Social-Historical Theory of Cognitive Development

Lev Semjonovič Vygotski /17.11.1896 – 11.6.2934)

“Paniikkivyöhyke”

Haluanko edes yrittää, koska epäonnistun kuitenkin?
Miksi ope ei auta?

Lähikehityksen vyöhyke

Lapsen oppiminen on ohjattua ja oppiminen edistyy.

“Mukavuusvyöhyke”

Tapahtuuko oppimista vai onko puuhastelua?

Mahler's Separation/Individuation Theory

Margaret Schönberger Mahler (10.5.1897 – 2.10.1985)

- Keskittyi varhaislapsuuden kehitysvaiheisiin ja loi teoreettisen mallin “Kehitys yksilön psykologisesta syntymästä”, jota hyödynnetään edelleen.
- Käsittää kolme ensimmäistä ikävuotta, joiden aikana lapsen minuus syntyy ja lapsi yksilöityy.

Teorian mukaiset vaiheet

- Autistinen vaihe (0-1 kk): Vauva viettää pääasiassa aikansa nukkuen ja fysiologisten tarpeiden ohjaamana. Useimmiten vastasyntynyt ei huomioi ulkoa tulevia ärsyksiä. (Myöhemmin tämä vaihe saanut eniten kritiikkiä.)
- Symbioottinen vaihe (1-5 kk): Vauva reagoi ulkoisiin ärsykkeisiin, mutta ei kuitenkaan ymmärrä näitä itsestään erillisiksi.

Mahler's Separation/Individuation Theory

Margaret Schönberger Mahler (10.5.1897 – 2.10.1985)

- Separatio-individuaatioprosessi
 - / Eriytymisen vaihe (5-9 kk): Vauva alkaa ymmärtää olevansa erillinen huoltajastaan.
 - / Varhaisen harjoittelun vaihe (9-12 kk): Lapsi alkaa tutkimaan ympäristöä aktiivisemmin, mutta tarvitsee huoltajansa tukea vahvasti.
 - / Harjoittelun vaihe (12-15 kk): Tutkii uteliaasti ja kohtalaisen varauksettomasti ympäristöään. Nauttii itsenäisyydestä eikä osoita tarvitsevana huoltajaansa niin vahvasti.
 - / Uudelleenlähentymisen vaihe (15-24 kk): Ymmärtää sittenkin tarvitsevansta huoltajansa hoivaa. Pyrkii saamaan tahtonsa läpi ja vähitellen ymmärtää, ettei huoltaja aina toimi toivotulla tavalla.
 - / Yksilöitymisen vaihe (24-30 kk): Muodostaa mielikuvan itsestään ja huoltajastaan.
- Vaiheet ovat osin päällekkäisiä.

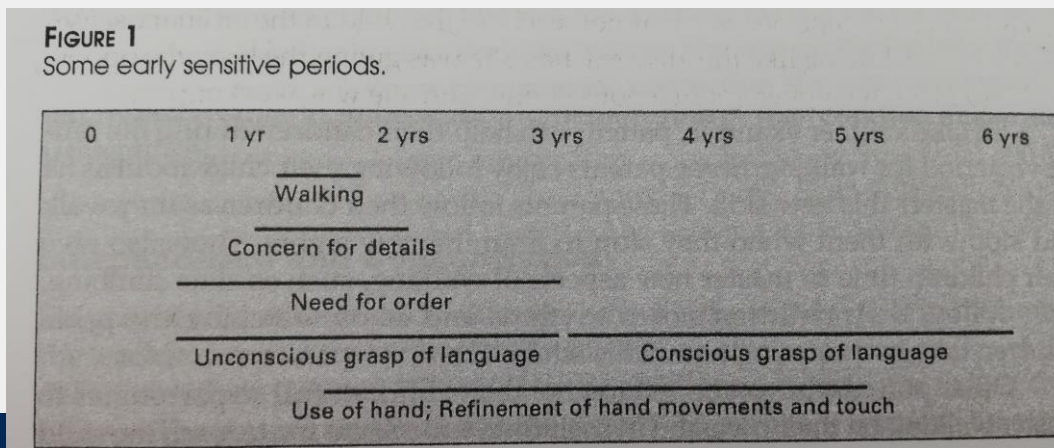

Montessori's Educational Philosophy

Maria Montessori (31.8.1870 – 6.5.1952)

- Ei “vain teoreetikko”, vaan aikansa uraa uurtava opettaja.
- “It is wrong to assume that children are whatever we make them, children also learn on their own, from their own maturational promptings.”
 - / Käsite ‘sensitive periods’ tärkeä osa Montessorin teoriaa. Tuolloin lapsella on sisäinen tarve ottaa itsenäisesti haltuun tiettyjä taitoja.

Montessori's Educational Philosophy

Maria Montessori (31.8.1870 – 6.5.1952)

- Eri ikäisiä samassa ryhmässä (esim. 2,5-6 tai 6-9 vuotiaat)
- Opettajan tehtävä ei suoranaisesti opettaa, vaan ensisijaisesti pyrkiä tarjoamaan mahdollisuuksia itsenäiseen taitojen hallintaan.
- Kun työskentelytapa ja oppimisen kohde ovat oppilaasta itsestään lähteviä, on oppilaan keskittyminen vahvaa ja oppilas tekee sinnikkäästi toistoja oppiakseen taidon.
 - / “The teacher’s attitude is essentially a passive one – that of an observer. He or she spends most of the time simply watching the children, trying to guess each one’s particular needs and state of readiness.”
- Palkkioita ja rangaistuksia ei käytetä, sillä ne johtavat lapsen itsenäisyyden vähenemiseen.
 - / Huono käytös johtuu siitä, että työskentely ei tyydytä lapsen tarpeita. Käytös paranee, kun tarpeet kohdataan.
- Alakouluvuosien aikana lapsella on tarve oppia sosiaalisesta maailmasta ja opettajan tehtävä on muodostaa ympäristöstä turvallisesti tutustuttava.

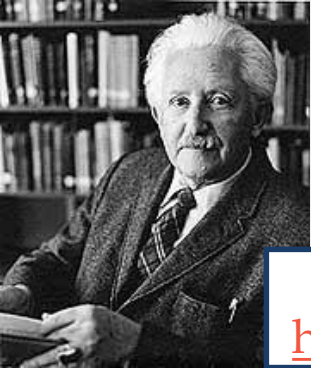

Erikson and the Eight Stages of Life

Erik Homburger Erikson (15.6.1902 – 12.5.1994)

- Jatkoj Freudin tutkimusta täydentäen sitä ja loi ihmisen kehitystä ja elämänkaarta koskevan psykologisen kehitysteorian.
- Teoriassa kehitysvaiheiden biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset osa-alueet muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden.
 - / Tärkeänä ymmärryksenä se, kuinka vauva- ja lapsuusiän kehityskriisien käsittelyllä on yhteys myöhemien kehityskriisien kohtaamiseen. Aiempien kehitysvaiheiden onnistunut käsittely tukee myöhemmissä kehityskriiseissä ja vastaavasti epäonnistuminen vaikeuttaa suoriutumista uusista kehitystehtävistä.

Erikson and the Eight Stages of Life

Erik Hamburger Erikson (15.6.1902 – 12.5.1994)

HUOM. Kopioitu suoraan 12.8.2019

<https://www.suhdesoppa.fi/itsetuntemus/lapsen-kehitys/>

- **Vauvaikä – perusluottamus vs. perusturvattomuus**

Ensimmäisessä kehitysvaiheessa eli vauvaiässä (0-1,5 v.), muodostuu lapsen perusturvallisuus, joka on psyykkisen kehityksen ja terveyden kulmakivi.

Epäsuotuisassa kasvuympäristössä luottamuksellinen vuorovaikutus lapsen ja läheisten ihmisten kesken voi jäädä syntymättä, jolloin lapsen perustuntemukseksi muodostuu epäluottamus. Kehitysvaiheen onnistunut läpikäyminen synnyttää lapsessa toivon tunteen ja uskon tulevaisuuteen. Tällöin lapsen on esimerkiksi helpompi sietää myöhemmin eteen tulevia pettymyksiä ja vastoinkäymisiä.

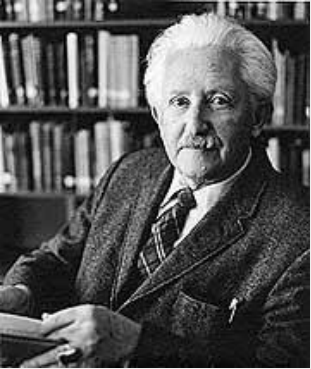
- **Pikkulapsi-ikä – itsenäisyys vs. epäily, häpeä**

Toisessa kehitysvaiheessa eli pikkulapsi-iässä (1,5-3 v.), motoriikalla, liikunnalla, puheella ja kielellä on keskeinen asema. Tärkeässä asemassa on lapsen kyky oppia hallitsemaan itseään, joka näkyy esimerkiksi peräsuolen hallinnan harjoittelussa.

Kehitysvaiheen onnistuessa, lapsi itsenäistyy ja oppii ilmaisemaan tahtoaan hallitusti ja joustavasti. Tilanteessa, jossa lapsi jää liian usein yksin pettymystensä ja vastoinkäymistensä kanssa, lapselle muodostuu vihamielinen suhtautuminen itseensä tai lapsi saattaa korostaa liiallisesti itseään. Häpeän ja epäilyn tunteet voivat saada aikaan myös piittaamattomuutta toisia ihmisiä kohtaan.

HUOM. Kopioitu suoraan 12.8.2019

<https://www.suhdesoppa.fi/itsetuntemus/lapsen-kehitys/>

Erikson and the Eight Stages of Life

Erik Homburger Erikson (15.6.1902 – 12.5.1994)

- **Leikki-ikä – aloitteellisuus vs. syyllisyys**
Kolmannessa kehitysvaiheessa eli leikki-iässä (3-5 v.) lapsi tutustuu kehittyneempien kognitiivisten valmiuksiensa avulla itseensä, muihin ihmisiin ja ympäröivään maailmaan. Tämä tapahtuu suurelta osin leikin välityksellä. Tässä vaiheessa lapsi ymmärtää, ettei voi omia vanhempiaan kokonaan itselleen, koska heillä on keskenään merkittävä suhde sekä muita tärkeitä tehtäviä. Lapsi samaistuu tyypillisesti samaa sukupuolta olevaan vanhempaansa ja suuntautuu näin kohti aikuisuutta ja niitä ihanteita, joita vanhemmat edustavat. Tässä vaiheessa lapselle kehittyvät moraali ja omatunto. Lisäksi lapsi alkaa hankkia yhä enemmän omia kokemuksia sosiaalisesta kanssakäymisestä. Onnistuessaan tässä kehitysvaiheessa muodostuu lapselle kyky tehdä aloitteita. Vastakohtana lapsen voi vallata syyllisyys, joka näkyy liian ankarana omanatuntona tai sen jäämisenä kokonaan kehittymättä.
- **Varhainen kouluikä – ahkeruus vs. alemmuus**
Neljännessä vaiheessa eli kouluiässä (5-10 v.) lapselle muodostuu peruskäsitys työnteosta ja omista kyvyistään. Kehityksen onnistuessa lapsi kokee itsensä taitavaksi ja kykenee oma-aloitteiseen työskentelyyn. Epäonnistuessaan se voi johtaa lapsen tuntemaan alemmuutta ja riittämättömyyttä suhteessa toisiin.

HUOM. Kopioitu suoraan 12.8.2019

<https://www.suhdesoppa.fi/itsetuntemus/lapsen-kehitys/>

Erikson and the Eight Stages of Life

Er

Eriksonin mukaan tämä vaihe on kaikkein keskeisin egon kehittymisen kannalta. Näiden vuosien aikana lapsi oppii tärkeitä taitoja (lukeminen, kirjoittaminen, leikkiminen jne.), mutta erityisesti myös miellekkään työskentelyn ja ahkeruuden merkityksen.

- **Leikki-ikä**

Kolmannen

kehittyneen

ympäristön

Tässä vaiheessa

itselleen,

tehtäviä.

vanhemp

vanhemm

Lisäksi la

kanssakäymisestä.

On

kyky tehdä aloitteita.

Vast

anana lapsen voi vallata

syällisyys, joka näkyy liian

ankarana omanatuntona tai sen jäämisenä kokonaan kehittymättä.

Oppimista tapahtuu niin huoltajilta, vertaisilta, vanhemmilta lapsilta kuin koulun toiminnassa.

Kehitysvaiheeseen liittyvien alemmuuden tunteiden käsittelyyn lapsi tarvitsee tukea. Opettajan rohkaisu on tärkeässä asemassa lisäämään pätevyyden tunnetta.

- **Varhainen kouluikä – ahkeruus vs. alemmuus**

Neljännessä vaiheessa eli kouluiässä (5-10 v.) lapselle muodostuu peruskäsitys työnteosta ja omista kyvyistään. Kehityksen onnistuessa lapsi kokee itsensä taitavaksi ja kykenee oma-aloitteiseen työskentelyyn. Epäonnistuessaan se voi johtaa lapsen tuntemaan alemmuutta ja riittämättömyyttä suhteessa toisiin.

HUOM. Kopioitu suoraan 12.8.2019

<https://www.suhdesoppa.fi/itsetuntemus/lapsen-kehitys/>

Erikson and the Eight Stages of Life

Erik Homburger Erikson (15.6.1902 – 12.5.1994)

- **Nuoruusikä – identiteetti vs. roolien hajaannus**

Nuoruusiän kehitystehtävä on oman identiteetin rakentaminen. Jos nuori epäonnistuu tässä tehtävässä, se näkyy yksilön persoonassa roolien hajaannuksena. Tällöin nuori ei kykene tekemään päätöksiä omasta elämästään ja hänestä tuntuu usein, ettei hän tiedä kuka on. Tässä vaiheessa tehdään valinnat koulutus- ja ammattiurasta, ystäväpiiriin vakiinnuttamisesta ja selkiytetään käsitystä omasta kehonkuvasta. Nuori etsii oman paikkansa yhteiskunnassa tai kokee jäävänsä sen ulkopuolelle.

- **Varhaisaikuisuus – läheisyys vs. eristäytyminen**

Tässä vaiheessa nousee keskiöön kiintymyksen ja rakkauden tunteiden osoittaminen ja jakaminen kanssaihmiesten kanssa sekä pysyvän parisuhteen luominen. Toisaalta myös itsenäisyys on tärkeää. Nuori aikuinen haluaa olla itsenäinen, mutta samalla hän kaipaa turvaa ja on riippuvainen toisista ihmisistä. Onnistuessaan tässä vaiheessa pystytään ratkaisemaan tämä itsenäisyyden ja läheisyyden välinen ristiriita. Epäonnistuminen johtaa eristäytymiseen ja yksinäisyyden tunteeseen.

- **Keski-ikä – tuottavuus vs. lamaantuminen**

Tässä vaiheessa eletään usein luovaa ja tuotteliasta aikaa niin työ- kuin perhe-elämän kannalta. Yksilön päämääränä on saada aikaan jotain pysyvää – esimerkiksi jotain yhteiskunnallisesti tai taiteellisesti merkittävää tai oman suvun jatkamista. Jos kehitysvaihe epäonnistuu, se tuottaa helposti itseensä käpertyneen ihmisen, jonka on vaikea välittää muista, ja josta tuntuu, ettei kukaan välitä hänestä. Vaiheen onnistunut läpikäyminen tuottaa taas toisista huolta pitävän ja heitä rakastavan yksilön.

- **Vanhuus – eheys vs. epätoivo**

Vanhuudessa katsotaan taakse päin omaa elettyä elämää ja arvioidaan, onko se ollut onnistunut vai ei. Jos oma elämä nähdään epätydyttävänä ja ihminen kokee tehneensä paljon virheitä, joita ei voi enää korjata, tämä johtaa hänet usein epätoivoon. Oman elämän hyväksyminen ja tyydyttävänä näkeminen taas tuottavat ihmiselle sisäisen tyyneyden tunteen. Eriksonin mukaan tämän kehityskriisin onnistunut ratkaiseminen tuottaa yksilölle viisauden tunteen. Epäonnistunut ratkaisu taas aiheuttaa kuolemanpelkoa ja ahdistusta menneisyydestä, jonka olisi voinut elää toisinkin.

HUOM. Kopioitu suoraan 12.8.2019

<https://www.suhdesoppa.fi/itsetuntemus/lapsen-kehitys/>

Kohlberg's Stages of Moral Development

Lawrence Kohlberg (25.10.1927 – 19.1.1987)

”Lawrence Kohlbergin (1927-1987) moraalikehitystä kuvaava teoria on yksi (sosiaali)psykologian keskustelluimpia. Kohlberg oli Jean Piaget´n rinnalla kognitiivis-strukturalistisen teorian keskuhenkilöitä. Heidän perusajatuksensa oli, että lapsen kognitiivinen kehitys etenee laadullisesti toisistaan poikkeavissa vaiheissa. **Nämä vaiheet edellyttävät tiettyä psykologista kypsyystasoa, niinpä niiden järjestystä ei voi muuttaa eikä niitä voi ohittaa.** Jokaisella uudella tasolla lapsen ajattelu tekee laadullisen hyppäyksen. Kognitiivisen kehityksen tasoa ilmentävä ajattelun rakenne, struktuuri, esiintyy kaikessa yhteyksissä, eikä siis ole sidoksissa ajattelun sisältöön.”

(Suora lainaus: Pietikäinen, A. Lawrence Kohlberg ja moraalikehityksen vaiheet. Luettavissa: <http://www.uta.fi/avoinyliopisto/arkisto/sosiaalipsykologia/kohlberg.html>. Luettu 12.8.2019)

Kohlberg's Stages of Moral Development

Lawrence Kohlberg (25.10.1927 – 19.1.1987)

Heinzin dilemma.

Heinzin vaimo on kuolemansairas, mutta hänen sairauteensa on olemassa lääke. Apteekkari on kuitenkin ylihinnoitellut sen, joten Heinzilla ei ole varaa ostaa lääkettä. Pitäisikö Heinzin pelastaa vaimonsa henki varastamalla lääkkeen?

- **Esikonventionaalinen taso**
 1. Heteronominen moraalitieteellinen
 2. Oman edun ja reilun pelin moraalitieteellinen
- **Konventionaalinen taso**
 3. Hyvien ihmissuhteiden moraalitieteellinen
 4. Sosiaalisen järjestelmän ja omantunnon moraalitieteellinen
- **Postkonventionaalinen taso**
 5. Yhteiskuntasopimuksen tai yksilön oikeuksien moraalitieteellinen
 6. Universaali moraalitieteellinen

Konventionaalinen = sopimuksenmukainen

Kohlberg's Stages of Moral Development

Lawrence Kohlberg (25.10.1927 – 19.1.1987)

- **Esikonventionaalinen taso**
 1. Heteronominen moraali
 2. Oman edun ja reilun vaihdon moraali
- **Konventionaalinen taso**
 3. Hyvien ihmissuhteiden moraali
 4. Sosiaalisen järjestelmän ja omantunnon moraali
- **Postkonventionaalinen taso**
 5. Yhteiskuntasopimuksen tai yksilön oikeuksien moraali
 6. Universaali moraali

Konventionaalinen =
sopimuksenmukainen

Kohlberg's Stages of Moral Development

Lawrence Kohlberg (25.10.1927 – 19.1.1987)

“Ei saa varastaa, koska se on väärin ja siitä saa rangaistuksen.”

- **Esikonventionaalinen taso**
 1. Heteronominen moraal
 2. Oman edun ja reilun vaihdon moraal
- **Konventionaalinen taso**
 3. Eide
 4. Telma
 5. Yhteiskuntasopimukse
 6. Universaali moraal

“Heintz saattaa ajatella, että on ok varastaa, mutta se apteekkarille se ei ole reilua.”

Esikonventionaalisella tasolla hyvä ja paha perustuu lapsen mielessä kuuliaisuuteen ja rangaistuksiin.

al Development

987)

Konventionaalisella tasolla moraalii liittyy sovinnaisuuteen ja sääntöjen noudattamiseen.

Lapsi on oppinut näkemään, että asiaa voidaan lähestyä eri näkökulmista. Ymmärtää myös sen, että ihmisyyteen kuuluu sosiaalisen järjestyksen ylläpitäminen.

Useimmiten saavutetaan "teinivuosien" aikana.

1. Heteronormin...
2. Oman edun ja rehellisyyden vaihto
- Konventionaalinen taso
3. Hyvien ihmissuhteiden moraalii
4. Sosiaalisen järjestelmän ja omantunnon moraalii
- Postkonventionaalinen taso
5. Yhteisön oikeuksien ja yksilön oikeuksien moraalii
6. Univ...

"Heintzin motiivit olivat hyvät, joten siksi varastaminen oli ok."

"Heintz saattaa ajatella, että on ok varastaa, mutta se ei ole sallittua, sillä miten kävisi, jos kaikki ottaisivat sen, mitä halusivat."

Kohlberg's Stages of Moral Development

Lawrence Kohlberg (25.10.1927 – 19.1.1987)

- Moraalin perustana on yhteiskuntasopimus ja yksilön jakamattomat oikeudet. Toimiva yhteiskunta saavutetaan parhaiten siten, että ihmiset voivat vapaasti toimia yhteisen hyvän saavuttamiseksi.

- Viides taso saavutetaan aikuisuuden kynnyksellä, kuudes lähinnä teoreettinen.

moraali

3. Hyvien ihmisten moraali

4. Sosiaalisen järjestyksen ja omantunnon moraali

- Postkonventionaalinen taso

5. Yhteiskuntasopimuksen tai yksilön oikeuksien moraali

6. Universaali moraali

“Lakien rikkominen ei yleisesti ole oikein. Vaimon moraalista oikeutta elää tulee kuitenkin puolustaa.”

Kohlberg's Stages of Moral Development

Lawrence Kohlberg (25.10.1927 – 19.1.1987)

- Vaiheet eivät synny geneettisesti, vaan tarvitsevat kasvatusta.
- Vuorovaikutuksessa toisten kanssa, lapset saavat mahdollisuuksia oppia siitä, kuinka erilaiset näkökulmat eroavat toisistaan.
 - / Keskustelemalla lapset muodostavat käsityksiään siitä, mikä on reilua ja oikein.

Bandura's Social Learning Theory

Albert Bandura (4.12.1925-)

- Sosiaalisen oppimisen teoria nojaa ajatukseen siitä, että ihmisen on huomattavan nopeaa oppia uutta seuraamalla toisia.
- Teoria koostuu neljästä osaprosessista:
 - / Huomion kiinnittäminen: Vain sellaista, minkä huomioi ja mitä seuraa tarkkaavaisesti, voi jäljentää omaan toimintaansa.
 - / Säilyttäminen: Vain sellaista, minkä muistaa, voi ottaa käyttöön sopivien ärsykkeiden ilmettyä.
 - / Suoritaminen: Vain sellaista, mihin omat motoriset kyvyt riittävät, voi toistaa samanlaisena.
 - / Vahvistaminen ja motivaatio: Onnistunut suoritus tarjoaa palkkion ja vahvistaa halua taidon osaamiseen.
 - “To imitate a model successfully one must (1) attend to the model, (2) have some way of retaining what we have seen in symbolic form, and (3) have the necessary motor skills to reproduce the behavior. If these conditions are met, we probably know how to imitate the model. Still, one might not do so. The actual performances are governed by (4) reinforcement contingencies, many of which are of a vicarious sort.”

Bandura's Social Learning Theory

Albert Bandura (4.12.1925-)

- Bandura kehitti edelleen näkemystään kognitiivisten prosessien osuudesta sosiaalisessa oppimisessa ja korosti tässä erityisesti yksilön omaa toimintaansa koskevien tulosodotusten vaikutusta. Yksilön omaan selviytymiseensä liittämää odotusta hän nimitti pystyvyydeksi.
- Pystyvyyden tunne merkitsee yksilön uskoa kykyynsä vaikuttaa elämänsä tärkeisiin tapahtumiin, ja se motivoi kaikkea oppimista. Pystyvyyden on sittemmin voitu osoittaa perustuvan neljänlaiseen informaatioon: tietoon omista aikaisemmista suorituksista, sijaiskokemukseen, muiden ihmisten vakuutteluun ja omien tunnereaktioiden tulkitsemiseen.

HUOM. Suoraan kopioitu:

Ahokas, M. **Albert Bandura (1977): Social learning theory**. Luettavissa:

<https://www.avoin.helsinki.fi/oppimateriaalit/sosiaalipsykologia/bandura.htm>.

Luettu 13.8.2019.